

Техника септелгези

Бо чылдың октябрь, ноябрь айларда республиканың колхозтарында болган совхозтарында дөргү кварталдын планы-биле алырга, тракторларын 36,9, андазынанын — 35,9, саякаларын — 62,4 болган чүк машиналарын — 45,1 хуузу септелген. Танды болган Бий-Хем районнары ажил-агылларында септелге өскөрдөн дөргө чоруп турар. Ылаңгыя Тандыла 90 трактор, 61 андазын, 167 саяка беле. Ажил-агыллардан септелге талазы-биле «Тилелге», «Сут-Хөл», «Мажегей» совхозтар мурнап чоруп туралар.

Көдээ ажил-агыл техниказынын септелгези Бай-Тайга, Овур, Улут-Хем болган Каз-Хем районнара онза багай чоруп турар. Декабрынын 1-ге чедир оларда дөргү кварталда септелге планы чүгө 8,3—31,3 хуу күсөткүнгүз, а ажил-агыллардан «Тилелге», «Улут-Хөл», «Чыраа-Бажы» совхозтар 10—22 хуу күсөткүлз.

Көдээ ажил-агыл техниказынын септелгезиниң хождуп турарынын кол чыдааганын болза септелге баазаын чогуур өйүндө белеткөөзи, септеги калдарынын чедиптеси, «Сельхозтехника» каттыжышкынынын чамык мастерскаларын багай ажилдап турары болур-дур. Чижээ, «Сельхозтехника» каттыжышкынынын чамык мастерскаларын багай ажилдап турары болур-дур. Чижээ, «Сельхозтехника» каттыжышкынынын чамык мастерскаларын багай ажилдап турары болур-дур.

Каттыжышкынынын септелге мастерскаларын чедиптесип чедиптесип оларга улут хемчээлгид ажилдарын кымыр арганы берип турар. Ылаңгыя-лаа септеги ажилдарын чедиптесип чедиптесип оларга улут хемчээлгид ажилдарын кымыр арганы берип турар. Ылаңгыя-лаа септеги ажилдарын чедиптесип чедиптесип оларга улут хемчээлгид ажилдарын кымыр арганы берип турар.

Хынаттыган чамык мастерскаларда кедүр болган транспорт механизми чок, одалга болган агаарлашкын тургузганы эки кылдырмаан, септелге кезектерин шилиги ылаңгыя багай болуулан, моон түнелинде мастерскаларда санитар-техниктиг нормалар ажилдарыга багай тургустунган. Барымы-Чечик районун «Большевик» колхозунун мастерскасында токар станокту бар, оод-биле андазынанын, өскө-лаа чүлдери септеп болур, ылаңгыя-лаа ыдыт септелге ыла ам-лаа эгелзөөн. Оон туржук, мастерскаларын одалга тери докуп калган, станок покка боржы берген чыдар. «Шекпээр» совхозтун чамык аай хевирин гаражында сут-биле одалга догаш база ажилдап турар. «Улут-Хөл» совхозтун мастерскасында ажилчын терлер белеткетиинен, керекселдер чедиптесип, септелгени кезектер айы-биле шуштурулгалыг чорутпайн турар.

Дуржулганын көргүзүп турарында алдыга, күсүк-кышкы септелге белеткелди эки чоруткан чедиптесип септелге дүргөн чоруп турар. «Сельхозтехника» Бий-Хем, Чадаана, Кызыл-Мажалык салбырларын, «Тилелге», «Найрал», «Мажегей» совхозтарын болган өскө-лаа ажилдарын чедиптесип чедиптесип оларга улут хемчээлгид ажилдарын кымыр арганы берип турар.

ДОСААФ-ТЫҢ СОҢГУЛДАЛЫГ ХУРАЛДАРЫ

ДОСААФ-тын республика, район, хоорай комитеттеринин соңгулдалыг хуузазы 1966 чылда төнөр. Амгы үеде бистик республиканың ДОСААФ эге организацияларында өткөт-соңгулдалыг хуралдар эрттип турар. Улут-Хем районга конференция болуп эрткен.

ДОСААФ-тын элзэн хөй эге организацияларында камгалам-массалыг ажилдын суларзынын өткөт-соңгулдалыг хуралдар көргүзүп турар. Харын-лаа чамдын эге организациялар сандаарп та-рай берген. Улут-Хем районун 12 ДОСААФ эге организациязынын ажилын аанак чедип деп көргөн. Ол чорук болза, ДОСААФ-тың чамдын район комитеттери эге организацияларын ажилын кошкан удуртуп келгенин көргүзүп турар-дур.

ДОСААФ комитеттеринин декабрда база 1967 чылдын январда болган республика комитетинин мартта болуп конференцияларыга эге организацияларын ажилын түнелин чугаалам, четкестерин чайлаарынын сорулгазын салыр. Ылаңгыя камгалам-массалыг ажилды чон ортузунга күштелдирип чорудар дээш, ДОСААФ организациялары эки ажилдаар ужурун. В. БУБЛИН.

агылдарын мастерскаларын септелге эки белеткетиинен. Чижээ, «Сельхозтехника» Бий-Хем салбырында мастерскаларын белеткээр талазы-биле организа-техниктиг хемчеглерин планын баш бурунгаар кылган турган. Технологитиг схема болза кезектерин ийи катап чорутуу, оларын үрелин ийи доктаатырын, чыпп өткөн кезектерин шыгызын-биле контролызын көрүп турар. «Сельхозтехника» Кызыл-Мажалык болган Чадаана салбырларын мастерскаларын дөргү кварталдын септелге планын күсөткө-лаа база багай энес. Дөргү кварталда 80 тракторну септээр турган, ам 44-тү септээр болган кварталдын септелге планын оларын күсөткө-лаа септелге барымдазын бар.

Ылаңгыя «Сельхозтехника» Танды, Каз-Хем болган Улут-Хем салбырларында тракторлар септелгези оожум чоруп турар. Танды салбырга дөргү кварталда 30 тракторну септээр турга, септелгенин чүгө 4, Каз-Хемде 25-тен 4-тү, Улут-Хемде 32-ден 12-ни септээр.

Септелгенин темпизин чамык таарыгаларда артык кезектерин чедиптесип саадып турар дээрн чедиптесиптесип. Ылаңгыя аял-бүрү мармын тракторларыга 20 ажил атыг артык кезектерин чедиптесип турар, оларын тус-түз-биле санап, алап болур. Моон-биле холбаштыр чамык артык кезектерин чедиптесип алап калган артык күсө-биле чедиптесип алап болур, ылаңгыя-лаа ажилды мырнай биче хемчээлгид чорутуп турар болган оон шынары база кууд.

Септелгедө бар болуп турар четкестерин ууткаар болган техника септелгенин планын чугаажокка күсөткүр төлөө, эң чоокку үеде даштык хемчеглерин алыры негеттин келген. Ажилды ийи эелчегид болдурун чедип ап турган, септелге мастерскаларын долуут-биле ажилдап, септелгедө ажилчын-нарга амырал-тургалга талазы-биле эки байдалды тургузары, оларын мергежилни беликтер талазы-биле ажилдарын доктаамал чорударып—чугаа согулгалар бо-дур. Септелгенин шынарын дугайында хун бурунун контролын тургузар, көдээ ажил-агыл техниказын кагалалар талазы-биле ажил-агыл бургузунге хемчеглерин алап апарып чугаажок. «Сельхозтехника» каттыжышкынынын ылаңгыя, ажил-агылларын-лаа септелге мастерскаларын техникагид халы-рылганын бүтү станицаларын септелге көрүндүрерин, машинаын септеп үндүрерин графиктерин оларга тургустук, оон ылаңгыя күсөткүр турарын чедип алыры эргежок чугула. «Сельхозтехника» каттыжышкынынын болган оларын салбырлары колхозтарга болган совхозтарга септелге талазы-биле, оларын мастерскаларын керекселдер-биле, септелге материалдары-биле дузалаар дугайында боттук хемчеглерин ап чорудар.

Байырдалыг 1967 чылда бедик дужуту алыр дээш демсел — бүтү улустун херээ. Ылаңгыя, ажил-агыл улутгучуларынын, инженер-техниктиг ажилдаачыларынын, көдээни бүтү ажил-ишчилеринин хуузазы — техника тергенин шынарын септелгенин тургустун дээш бүтү күш-тү, билигин берип ажилдаар болур.

И. ОЛДЫРЕВ, республиканың «Сельхозтехника» каттыжышкынынын септелге эргелелин кол инженерин.

Анастасия Ивановна Куулар республика эмнелгезинге он чеди чыл ажилдап келген. Уруларнын халдаарыг аарыглар салбырынга ол эми сестразынга он чыл ажилдап турар. Оон кады ажилдап турар эш-өрү идепкейлиг хөй-ниитиги, ажилынга ам септигид, кызыман киши деп ба-дыткан туралар.

ЧУРУНГА: А. И. Куулар аарыг кишинин аарымын байдалы-биле та-ныжып олур. А. Мельниковтун фотозу.

ЭКИ АЖЫЛДЫҢ ЧАЖЫДЫ

Кежээки имир дүжери билек. Көк-Терек суурду тургакчылары боттарынын кудууче улуг күзөл-биле басыптар. Эзелчегид чаа кино үер дөңдө анза хостуг олут артар эвес, кино уран чүдүлгө чончуу сонургалынын өскөнү ол хире.

Суурда кинохемангит Ондар Маадыр-оол бодуучу дузалакчылар Ондар Шолбан-оолдуң аппараты кайтар белеткээни хынамын-биле көрүп тур. Ленталарын аай-айлы-биле салган, кинону эргеп болурунун бүтү негелдери халдырткан болган. Киномеханик О. Маадыр-оол көрүктүлгө киномеханик-биле көргөш: «Шымзын чиди-рер-дир, эштер! Мейдө бичин дымдадып бар — дөш даарта үер кинонуң кыска таймылы-рын таныштыргаш, ажилдап ки-рипкен.

Ондар Сасыкпашович Маадыр-оол 1958 чылда кинохемангиттерин курууун доктааш, «Сут-Хөл» совхозтун Алдан Маадыр көдө Советтин кинохемангит ажилдап келген. Бо үениң дургузунда ол кино аппаратынын тургузуу, алектри болган чырык система-зын эки шилтеп алаан. Оон түнелинде ам анза бергелер эвээш таваржыр аларган болган болу берти дег таваржыларын баш бурунгаар чайлаптар алар. Аргалыг. Кол-ла чүвө аппараты доктаамал кайтаар, оон шына ажилдадыр, үзөшкөннери ой-шаада чорудар, лентаны хы-нап, ойбай-самдар чертерин чай-ладары болур. Бо херекке боду-учу дузалакчынын өөргөни оон чамык аай негелдери ажил-да.

та база адилтиг болуп турар. Көк-Терек суурда кинохемангиттеринин боттарынын ажилдап турар. Олар чон ортузунга та-мы-дылга ажилын чорудуп, кино көрүдгенин бүтү кишилерин ажил-дап, билеттерин бажынарга барып садып, чаралдарын көсүк чертерге азып туралар. Моон түнелинде суурда кино тургу-бу чамдын үш наарталдарын планым амыр күсөткө, совхоз депискээринде кино тургустары-нын тилектиги болган. Эш Маа-дыр-оол колхозчуларга көдө ажил-агылдык болган эртемниң чедиптесиптесип көрсөк ки-ноларын доктаамал көрүтүп турар. Оон ийи чырык дуза-мын көргүрү хава солундарын, кино эгелзериин мурунда мик-рофон дамчытыр музикаларын дамчыдып, дараазында хун болур кинолардан кыска үзүд-лери көргүзүп турар.

Эки ажилдап турар киноорга-низацияларга көдө Совет секре-тары эш Садыр-оол, салбыр бух-талары эш Мерген-оол, белеткел черинин ажилдакчы эш Баву-кан болган өскөрдө да хамаар-жыр. Көк-Терек суурда кино ажилдакчылары он ажилда-нын түнелинде, өрткөн чыл-дың планын 130 хуу күсөткөн, районда кино тургустарынын бир-ги чери ап, шилтеп чорутуу Кы-зыл тукут чаалап алган, оу ам-даа басып тутушпаан.

Партия кежигүруге кандидат эш Маадыр-оол районда чарла-тыганд көрүдгө берти чери алдыр дөш иччаар ажилдап тур-рар.

О. БОРАШ.

Өвүр районун «Коммунист орду» колхозунуң Кужур-Чыраа суу-баран ферманын коллективинде Хандагайты суурнуң херээженер чөвүлелин төлөөлери Ферманың салгычларында, калдарчыларга ал-дарыгалан солун кежээни чонга чаа эрттирген.

Кежээге Совет конституциянын дугайында СЭПК райкомуну ажилда-чымы эш Шивитмаанын лекцияны болган өг-бүдөгө айма-төргөк чарыгалын чөп ажилдаар дугайында харылаа конторазынын саң ажил-дакчымы эш Б. Монгушту ажилгыч сүмелерин кежээни кир-жикчилери сонутурап дымнап. Оон сөөлүндө Ферманың бо ажил-агыл чымында куруне мурунга планын далааларын чедиптесиптесип күсөткөн турарынын болган мурнакчы ажил-ишчилерин дугайында ферма эрге-лекчиз Монгуш Селен чоргалары-нып чугаалаан. Ферма коллектив-нин бүтү кежигүнери 1967 чылда планын оналгаларын Совет эрге-чагырганын 50 чыл өнүн бетинде күсөткүр-биле хуузалгелерин алы-лааннар.

Оон соонда кежээни киржикчиле-ри атракционтуң азы-бүтү өннөр-гө шилчкен. Солугу 8 чыл шко-лазын өөреникчилеринин солун кон-фертин Ферманың коллективин улуг сонутулгал-биле көргөн. Хандагайты суурнуң херээженер чөвүлели шаң-ымдыг солун кежээни дараазында Уластайын хойжу бригаданын тө-вүнге эрттирерин планнап турар.

Т. КУУЛАР.

АНЫЯК МАЛЧЫННАРДА

генни кезип балеткээ.

— Моон мурунда хойжу-лап чоран эвес, нандыг-ла болур ирги мен, амдыгаштан билеп алза деп бодал мени дуувердип турган. Ылаңгыя сентябрь ай чүвө, зоотехник Дон-гач Биче-оол алымыска ил-геш: «Шарлан-Аксында кыш-таар алээр силер, а кышга-чы көрүп ап, септелгенин сазгы салбажы хоржок» ди-ди. Ам чүвө боор, ол-ла хун кыштагыне халтып. Дыка-ла үспөзүн калмакчы кышга-чоран. Хураган намаззы шуут чок. Чуртталга бажыны бар, база-ла улуг септелге негетти-нер. Нолхозчан дуза дилээр дээрге, ол база-ла дээш болу-нар эвес дишкен, амылмыс-тыг дуурайындайым база дузалакчы Ондар Сүгдөр-оол-биле дугурушкан, септелге-зинче кириттесип. Хөй ка-маазын септээр, оон иштинде, чаш хураганнар ийи некек өрзөлдөр кылдырыс. Намаз-нын даштынга нама, хураган-нарга база ийи назаангыт тут-туусу. Чуртталга бажынынын печазын септеп, оон иштин малгашташ, чугайлап алдым. Боттан аңгыда өскөлдө иде-гэн болза кыштаавыс хынам-чалыг кылдырыс ийи. Мал-чын буруу кыштан боду сеп-тээр чорук эң-не эки арга-деп, ол чугаазын түнүдө.

— Хар барын чок, чуга хар-лыг кыш-тыр. Сут-биле на-чаар хандыргынып тур силер? — деп, айтырдым.

— Арга чынартарда хар чуга. Андазын болбас. Кыштамдан хем суу ыран

эвес. Оон хоюм суггарып ап тур мен. А ижеринге дошту автомашина-биле ажил берип турар.

Мээң-биле чугаалашкан, Чичак Даваазич Монгуш элзэн ырай берген хоюмче чорутуп. База-ла сорукур ыр дагаларда чангылы берди. Нолхозта кыштаглаашкыга үлгелериг белеткенген малчы-нарын бирээш ол деп дым-наш, оон алымыс чоруттым. Кыштагыны туруш байдалы малга таарымчалыг. Одар база делген. Намазда чаш хураган-нар алгырышты. Монгуш Чы-бан-биле мени солукшаш, «хойлар оолдап турар-дыр, аз?» дидим.

— Ындыг ийи, чонга чаа эгелзэн. 15 хөй төрзөн.

Чаш хураганнар — эки укса-нын хайнактары мени дору-гуп турлар — деп ол харым-лай-дыр. Кыштагы боттары-нын күжү-биле септеп алган-нын ол база-ла бадыткан. Шынап-ла септелгиз багай эвес кышга чорам.

— Совет эрге-чагырганын 50 чыл өн таварыштыр 100 хойга онаштыр 100 хураган. Бир хойдан-на 2,3 кг дун алы-рын хүлзэнген бис. Бо чымын май ай үезинде хүлзеп алган хоюустук дугу шоолуп эвес болган. Ылаңгыя беш чылдын ийиги чымында хүлзэлгези күсөткүрер боор. Амды, Да-ваазич бөгүн хөй налара бер-ген. Даарта Ондар Сүгдөр-оол-дун элзээч — деп, хойжунуң өөнүң эззи чугаалаш, өдөнтө ажилын кылып кирити.

Аныяк хойжулар Монгуш-тарга ам-даа улуг-улуг че-дишкенин кииззектен мен. М. СЕВЕН.

ДАШТЫКЫДА

Демиселди идепкейжидер

НЬЮ-ЙОРК. АБШ-тын Компартиязынын улутгучуларынын чөвүлел хуралы болуп, Компартиянын чингине секретари Гас Голлун болган партиянын национал даргазы Генри Уинстонун илеткелерин чугаалашкан. «Уоркер» солунун дымнаканын суугаар алырга, АБШ-тын Вьетнамда агрессияны соксарып даш америкаларын демиселди калбартырыпче Гас Голл кыйгырган. Ол дайын АБШ-тың делегейге часкаазырадылкан, амдыралдык өрткө-үзүн аарткан болган чурттуң иштиги социал про-граммаларын кызырагына чедирген деп ол чугаалаан.

Джонсонун чазанын шериг политиказына ууур демиселди калбарты-рыпче болган иштиги реакцияга ойтуу шавышкын берипче илеткелчи кыйгырган. АБШ-тын чазанын амгы политиказы чурттуң национал эрге-ажыктарына ууурашкык болуп турар деп ол демделген. 1968 чылда президент сонгулдагы даштиг салдар чедиреринче ол база кыйгырган.

Америк негрлеринин политиктиг болган социал долу ден эргези даш де-миселге америк коммунистериниң сорулгаларын дугайында партиянын национал даргазы Генри Уинстон илеткел кылган. Негрлерини хамааты эргелерин камгалаар даш АБШ-тын профивилет шимчээшкенин дөт-кишкенин «амгы үенин амдыралчы негелдери апарган» деп ол онзалап демделген. Ак кештиг ажилчыннарын ортузунда шовинистик хөөнөргө ууур демиселдерин эргежок чугулаан деп ол айткан.

(СЭТА).

Баштайгы ужуражышкын

ПАРИЖ. (СЭТА). Франциянын Ком-мунистг партиязынын база демо-краттыг болган социалистг күштер-ниң төлөөлекчилери келир чылдын мартта Национал хуралга соңгулаа болуру-биле холбаштыр казы ажил-дажылганын айтырылганы казы чу-галлажып көрү-биле ужурашкан.

Бо дээрде 1947 чылда чазактан коммунистерин үндүргенинин соон-да чөп үзөлдүг бөлүктүн кол-кол партияларын улутгучуларынын баштайгы ужуражышкыны болган.

Турциянын шийтири

ЛОНДОН. (СЭТА). Мурну Вьетнам-че шеригтерин чорудуп берзин деп АБШ-тын элзэн күсөткүрлеринде Турция ойталаан деп Рейтер агент-лелин корреспондентини Анкарадан дымнаткан. НАТО талазы-биле болу-нү эвилелчилеринин бирээш болуп Турцияга илмг алымыг дилегин АБШ чамык үе мурунда тургусткан. Турциянын даштыкы херектер ми-нистерствозунун ол дугайын дым-наткан төлөөлекчиз мында деп ме-делген: «Боттарымыстын шеригви-сти Вьетнамче чоруткан турарынын дугайында чуга-лаа туруп шыда-вас». Турциянын чазанын поли-тиказы вьетнам айтырыгын тайбыд арга-биле шийтирлээринче утла-ган деп ол чугаалаан.

Эфиопиянын наймысалаы Аддис-Абебе.

(АДН—СЭТА-ның фотозу).

Хунвэйбиннерин аразында чөрүлдээр

ПЕКИН. (СЭТА). «Култура рево-люциясы» деп адаар чүдүлгү чору-дугулазын аны-бүрү штабтар ко-мандылап турар элзэн каш хунвэй-бинчи отрядлары Пекинге тургуску-лаш турган. Хунвэйбиннериниң со-лунарынын болган хуудустарынын мезелерин суугаар алырга, ол от-рядтарынын болган штабтарынын аразында чидик чөрүлдээр тургал-кап келген, ол чорук чамыкта куш хе-регелзешиниг үкүлжешкенин чедип тургулаар.

Хунвэйбиннерин болган Пекин-нин дээш өөредилге черлеринин ба-за тускай өөредилге черлеринин ре-волюсчу үйкемчилеринин кол шта-бынын («Ушкү штаб») № 5 дуза-лында чугаалап турарында ол көр-гө, «хунвэйбиннери көр хөндү көр»

чамык кижилер хунвэйбиннерин дугаа-биле хунвэйбиннерге согуш-кунарын кылдыр дээр, тускай «та-нымыл отрядлары» тургускулап, хун-вэйбиннерин аны-бүрү кезектерге үзүп алганнар.

«Чамык ыдыг танымал отряд-тары» дээр Маога ууур. Мао Пе-кинуң иделзери ууур демиселди турар кижилерин контролында ту-руп турар» деп, үстүндө айттыган дугаада оон ийи чугаалаан. «Та-нымыл отрядтар» дээр херек кы-рында фашистг, нацистг организа-циялар болуп турар деп дугаалаан авторлары мезелген турар болган оларын таразы сымарынын негеп ту-ралар.

Өске талазында, «ушкү штаб» ууур утлаптан хөй-хөй лозунгдары

болган хуудустары база хоораа-ла тараткылаан. Оларын биззэн кижиле-р боттарынын ээлзөөндө «ушкү штабын» «фашистг аргалар» ажил-дап турар кылдыр буруулаштып, ол болза «революсчу чөөнерин эттеп-согарынын чөпсө болу берген деп буруулаштылаан, оларын таразы сым-выларын негеп турар чүгү бар.

Пекинде, оон кылыгында тып-тып келген, «ушкү штаб» ууур үйзөөнер болза анза-бир таварылга болган харылаа холбаазы чок херек эвес-тир деп, хунвэйбиннерин пар-тиялап үндүрүп турары «Шоуу хунвэй-бин» солун бижип турар. Чунинге, Чаншага, Хөфөгө болган өскө-лаа хөй-хөй районнарга сөөгү хуннерде чөпкештиг демиселди шыгыны бо-лушкунары болуп турган, ол

ынчаарда «ушкү штабын» дайынчы-ларынга халдаашкынын кылып, оларын кадыг-дошкуну-биле эрипел-тургулаан... Тус чертерге чорутку-лаанымыс бистик төлөөлекчилерини-сти эттеп эрипел турган ийикке азы олар кара-бажынаада киргизген, а чамык эштер анза ис чок чиктелип берген. Топ театр институтунун хунвэйбиннерин бижип турарын суугаар алырга, чонга чаа «Пекин-де даштыкы ылдар институтунун кы-зыл камгалакчылары» япон шериг бижектери-биле чөпкөлдөнип алгы-лаш, дүкө каа «ушкү штабын» турар бажынычче шүргүп кирген, оон акша-хөрөнгизин эжелеп ап, те-лефон узакынын үзө кескилеп каапкан болган штабын архивин алган барганнар.

